

Barech Ngalenu

In de Ngamida zeggen wij elke dag 's ochtends, 's middags en 's avonds "Mashib Haroeach" in de winter en "Morieid Hatal" in de zomer (groene tefillot pag 49 - ש"ע או"ח קיד-). Daarenboven zegen wij op werkdagen "Bareech Ngalenu" in de winter en "Barechenu Abinu" in de zomer (groene tefillot pag 51 - ש"ע או"ח קיז-).

Maar ja, wat is "winter" en wat is "zomer"?

De omslagpunten "zomer" naar "winter" en visa versa voor "Mashib Haroeach" en "Morieid Hatal" zijn eenvoudig. Dat zijn Musaph van Shemini Ngatseret en Musaph van de eerste dag Pesach. Op die dagen worden namelijk respectievelijk het "Tefillat Geshem" (gebed voor de regen) en het "Tefillat Tal" (gebed voor de dauw) gezegd, waarna men volgt met "Mashib Haroeach" respectievelijk "Morieid Hatal".

Het omslagpunt van "winter" naar "zomer" van "Bareech Ngalenu" naar "Barechenu Abinu" loop gelijk met "Mashib Haroeach" naar "Morieid Hatal". Wij beginnen met "Barechenu Abinu" meteen uitgaande 1ste Jom Tob van Pesach en zeggen dit vervolgens de hele zomer.

Het omslagpunt "zomer" naar "winter" van "Barechenu Abinu" naar "Bareech Ngalenu" is echter minder eenvoudig. Men zou zeggen dat dit gelijk loopt met "Morieid Hatal" naar "Mashib Haroeach", maar dat is niet zo.

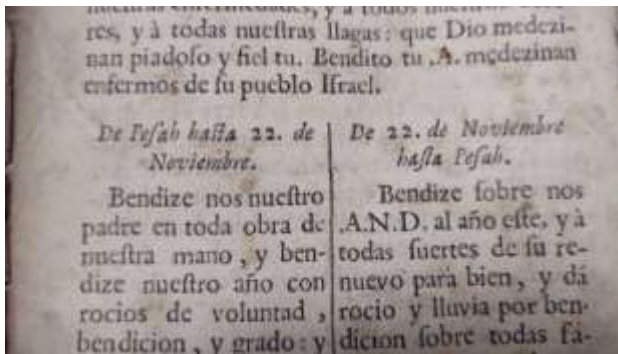
G'd om regen vragen is uiteraard een zegen, maar regen is heel lastig als men op reis moet. Vandaar dat in de tijd dat men voor de Voetfeesten naar de tempel ging, het vragen om regen werd uitgesteld tot 15 dagen na Succot (7 cheshwan), zodat men droog thuis kon komen. Op plaatsen heel ver van Jerushalaim, zoals Bavel, vanwaar men toch niet te voet naar Jerushalaim ging en regen minder hard nodig was, werd een andere datum aangehouden, namelijk 60 dagen na het begin van het najaarseizoen (Tekufat tishri).

De seizoenen volgen per definitie de zonnecyclus. Omdat de 'gewone' kalender een zonnecycluskalender is, heeft in Bavel de overgang van "Barechenu Abinu" naar "Bareech Ngalenu" op de 'gewone' kalender een vaste datum, namelijk 4 of 5 december. Maar de joodse kalender is een combinatie van de zon- en de maancyclus en daarom heeft deze overgang op de joodse kalender geen vaste datum.

In Israël volgt men nog steeds het oorspronkelijke gebruik om met de overgang slechts te wachten tot 7 cheshwan. De rest van de wereld volgt het gebruik van Bavel en heeft de overgang pas op 4 of 5 december. Dit jaar, 2021, is de overgang op uitgaande Saba, 4 december. Om ons te herinneren roept de chazzan voor de Ngamida de pregão (aankondiging) uit:

"D'aqui por deante diraõ Vosses na amida o verso de Bareech Ngalenoe Bendize sobre Nos!"
Oftewel, "vanaf nu zegt men in de Ngamida het vers *Barech nagelnu, Zegen voor ons*"

Toch is de overgang niet altijd op 4 december geweest. In een Tefillot uit het begin van de 17de eeuw staat als datum "22 november"

Tefillot, Amsterdam begin 17de eeuw, titelblad mist. In de beginperiode kon men nauwelijks Ivriet lezen, vandaar dat de oudste Tefillot uitsluitend in het Portugees werden gedrukt. (vertaling links: *Pesach tot 22 november*; rechts: *van 22 november tot Pesach*)

Hoe kan dat?

De uitleg zit hem in de ontwikkeling van de 'gewone' kalender. Daar waar de Joodse kalender met al haar bijzonderheden bij Raban Gamliël (Talmud ר"ה כב.) al meer dan 2000 jaar geleden eenduidig bekend was, is de 'gewone' kalender niet eenduidig.

De 'gewone' kalender is gebaseerd op de van oorsprong Romeinse, zo genaamde Juliaanse, kalender. Om diverse renden is deze kalender met enige regelmaat aangepast. De eerste aanpassing was de overgang naar de Gregoriaanse kalender. De Katholieke landen hebben deze kalender al in 1582 ingevoerd, toen donderdag 4 oktober werd gevolgd door vrijdag 15 oktober. In de Protestantse landen is de overgang geleidelijk gegaan. In het merendeel van wat nu Nederland is, is men pas in het jaar 1700 over gegaan. In het totaal zijn er sinds de Juliaanse kalender 13 dagen overgeslagen.

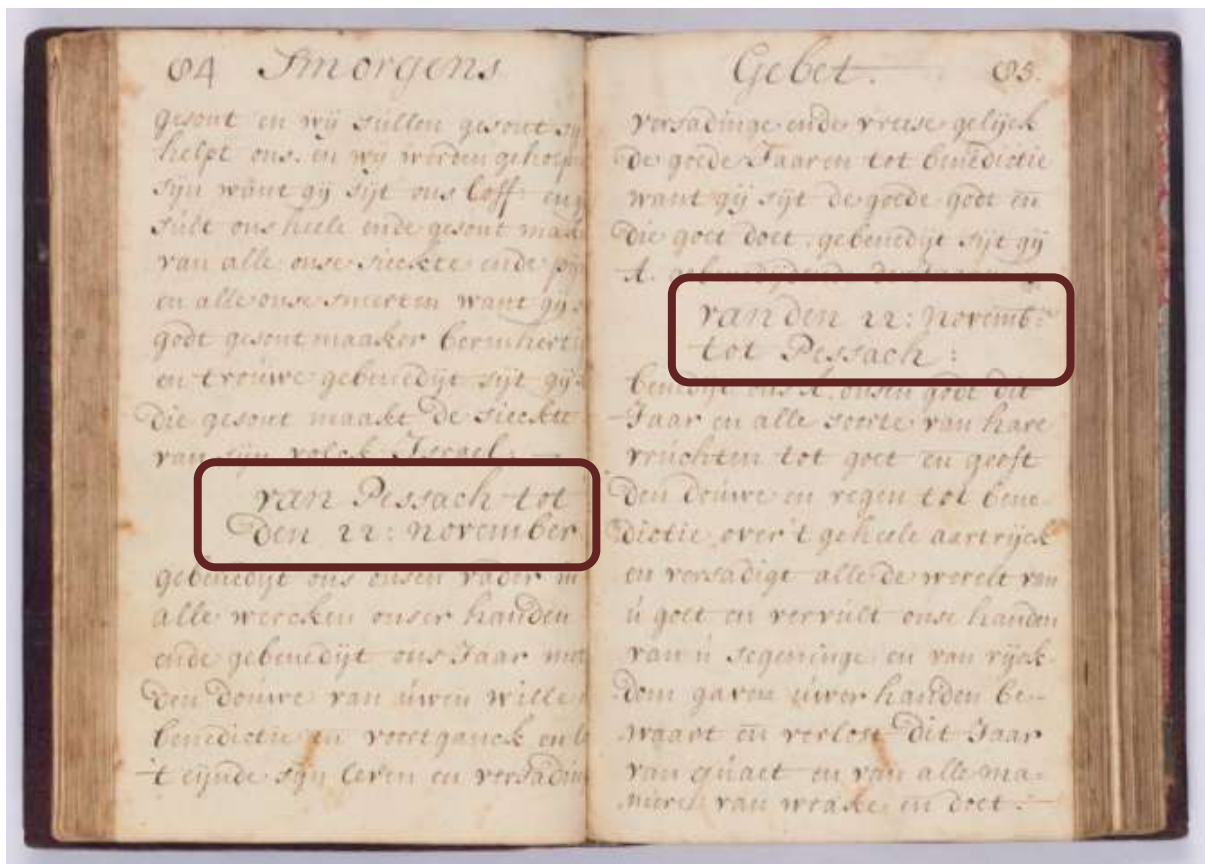
Het Tefillot hierboven is van begin 17de eeuw, dus ruim voordat in Nederland in 1700 de kalender werd bijgewerkt. Tellen wij 13 dagen op bij 22 november dan komen wij uit op 5 december. En ziedaar hoe wij aan 5 december komen. Bij de volgende correctie, op 1 januari 2100, zal de datum opnieuw met een dag opschuiven. Opmerkelijk is dat de overgang kennelijk ook hier niet eenduidig was. In Orden de las Oraciones Contidianas uit 1704 staat als datum 22 november. In een uitgave uit 1704 staat 3 december, maar in de uitgave uit 1733 staat weer 22 november. Opmerkelijk is dat in de Ivriet tefillot באמשטרדאם ספרגים ק"ק תפלות כמנהג ק"ק ספרגים uit 1709 allen staat "בקיץ" - in de zomer en "בחורף" - in de winter, zonder datum aanduiding.

Dus niet vergeten, uitgaande Saba, 4 december 2021: "Barechenu Abinu"

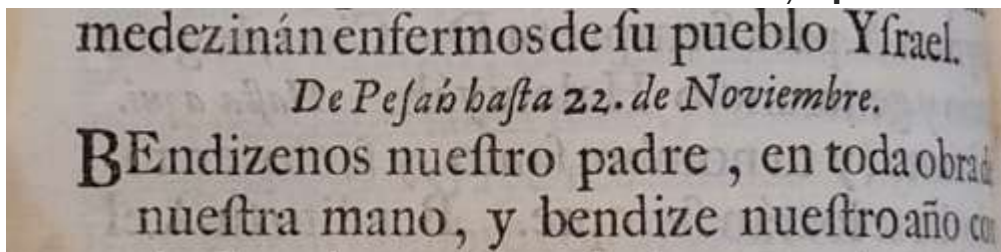
"D'aqui por deante dirã Vosses na amida o verso de Bareech Ngalenoe Bendize sobre Nos!"

Een gezonde winter!
(JBS)

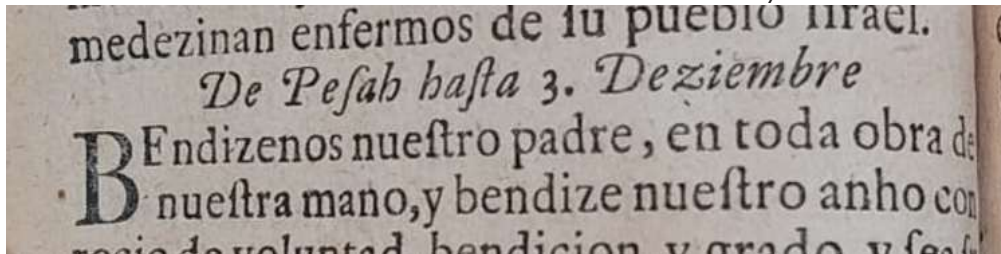
EH_49_B_31: Dutch translation of Hebrew prayers, late 18th century copy

EH 31 F 52 Orden de las Oraciones Contidianas 1704

EH 23 G 25 Orden de las Oraciones Contidianas 1722

EH 23 G 25 Orden de las Oraciones Contidianas 1733

